

KULTURPLAN

2017-2019

Fastställd av kommunfullmäktige
2017-03-27 § 7

Innehållsförteckning

1. Begreppet kultur

1.1	Kultur i ett nationellt och regionalt perspektiv	2
1.2	Regionala kulturplanen	2
1.3	Kultur för upplevelse och deltagande	3
1.4	Allas rätt till kultur.....	3
1.5	Kultur som utvecklingsfaktor	3

2. Kommunens mål och strategier för kulturen 2017-2019

2.1	Mål.....	4
2.2	Strategier	4

3. Sollefteå som kulturell arena

3.1	Kulturmiljöer och muséer som drivs i annan regi.....	7
3.2	Kulturmiljöer och muséer som drivs i samarbete med kommunen.....	8
3.3	Kommunens egna verksamheter	9
3.4	Stöd till föreningslivet	10
3.5	Kulturutmärkelser och stipendier.....	10
3.6	Våra mest verksamma kulturföreningar.....	11

1. Begreppet kultur

I Sollefteås kulturplan används begreppet kultur i meningen estetiska upplevelser och uttryck, d.v.s. det handlar om konst i alla dess former, såsom bild, teater, litteratur, film, foto, dans etc. Även kulturarvet ingår i begreppet med både kulturmiljö och det immateriella kulturarvet.

1.1 Kultur i ett nationellt och regionalt perspektiv

I kulturproposition ”Tid för kultur” från 2009 skriver regeringen: Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling. För att uppnå målen ska kulturpolitiken:

- främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor
- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse
- främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas
- främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan
- särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur

1.2 Regionala kulturplanen

Landstinget Västernorrland tog fram sin första kulturplan 2011 som gällde 2012-2014. En ny kulturplan togs fram under 2012 som gäller 2015-2019.

I den regionala kulturplanen finns sju verksamhetsområden som omfattas av det statliga stödet:

- film
- scenkonst
- museiverksamhet
- konst- och kulturfrämjande verksamhet
- hemslöjd
- arkivlänet
- biblioteksverksamhet och läs- och litteraturfrämjande verksamhet

Förutom dessa sju verksamhetsområden omfattar Västernorrlands kulturplan även kulturarv och kulturmiljö, kulturella och kreativa näringar, civilsamhällets kultur samt området barn och ungdom.

1.3 Kultur för upplevelse och deltagande

Kulturen bidrar på många sätt till ett meningsfullt liv; vi gråter, skrattar, blir berörda och provocerade av musik, teater, film, bildkonst. Kulturen både bekräftar och ifrågasätter normer och värden som på ett positivt sätt utvecklar och för samhället framåt. Vårt estetiska sinne speglar sig i allt som vi företar oss och får därför genomslag på alla nivåer och företeelser i samhället.

Vår kreativa förmåga är den viktigaste faktorn för samhällets utveckling. Att skapa, att uppfinna, att pröva nya saker, att producera nyttigheter för sig själv och andra har drivit mänskligheten framåt sedan urminnes tider. Men även att smycka, försköna och forma en estetisk miljö omkring sig har varit viktig.

Att själv få uttrycka sig konstnärligt i någon form är oerhört utvecklande och inspirerande, oavsett om det görs individuellt eller i grupp. Därför är det fria ideella kultur- och föreningslivet så viktigt att stödja och uppmuntra. Här skapas demokratiska arenor för människors fria vilja att fritt få uttrycka och förverkliga sig själva.

1.4 Allas rätt till kultur

Det börjar med barnen. Att vi i tidig ålder får en bred upplevelse, möjlighet att pröva oss fram och vara kreativa, nyfikna och använda vår fantasi lägger en viktig grund för resten av livet.

I skolan kan värderingar grundläggas och våra förhållningssätt till andra, vår kreativitet, självkänsla och respekt stimuleras. Tillgängligheten till kultur, både som upplevelse och deltagande, ska underlättas vad gäller geografi, ekonomi, ålder och funktionsvariationer.

1.5 Kultur som utvecklingsfaktor

Kultur i alla dess former, både som upplevelse och i ett utövande, stimulerar till kreativitet, nytänkande och ifrågasättande. Ett brett kulturliv med både spets och bredd har en stor påverkan på både civilsamhället, det offentliga samt näringslivet. Kreativa och skapande människor inom kulturens olika områden bidrar alltid positivt.

2. Kommunens mål och strategier för kulturen 2017-2019

2.1 Mål:

I Sollefteå kommun:

- ska kulturen vara tillgänglig för alla och skapa förutsättningar för ett demokratiskt samhällsbygge
- är kulturen viktig för besöksnäringen och utvecklingen och ska därför beaktas i all planering och uppföljning
- ska kommunen ha en stödjande och samordnande roll mellan föreningsliv, näringsliv och kulturutövare
- ska barn och ungdomar erbjudas kulturellt skapande och estetiska upplevelser för ökad självkänsla och kreativitet
- ska kulturhistoriska värden och miljöer tillvaratas, utvecklas och göras tillgängliga för alla

2.2 Strategier:

I Sollefteå kommun ska kulturen vara tillgänglig för alla och skapa förutsättningar för ett demokratiskt samhällsbygge

- För att ge alla möjlighet att ta del av kommunens kulturutbud ska särskilda satsningar göras inom kommunikation och tillgänglighet
- Biblioteken är en viktig demokratisk arena för alla och ska användas som redskap för ömsesidig förståelse och integration
- Information och annonsering om kulturevenemang och -aktiviteter ska även erbjudas via digitala plattformar

I Sollefteå kommun är kulturen viktig för besöksnäringen och utvecklingen och ska därför beaktas i all planering och uppföljning

- Det ska klart framgå i kommunens verksamhetsplaner på vilket sätt de kulturella målen ska uppnås och måluppfyllelsen ska redovisas i kommunens årsredovisning
- En informationsplan ska upprättas så att alla målgrupper kan nås
- Kulturen ska ingå i kommunens marknadsföringsplan/-strategi
- För att utveckla besöksnäringen ska uppmuntran och stöd ges till olika typer av kulturella evenemang, både befintliga som nya
- Mångkultur ska vara en naturlig del av samhällslivet där ett öppet förhållningssätt ska råda

I Sollefteå kommun ska kommunen ha en stödjande och samordnande roll mellan föreningsliv, näringsliv och kulturutövare

- Kommunens kulturföreningar kan genom behovsprövat stöd, ges möjlighet att driva och utveckla sin verksamhet
- Kommunen ska ha en aktiv och samordnande roll och bjuda in till gemensamma träffar samt göra kulturaktiviteter synliga och tillgängliga

I Sollefteå kommun ska barn och ungdomar erbjudas kulturellt skapande och estetiska upplevelser för ökad självkänsla och kreativitet

- Våra fritidsgårdar ska erbjuda kulturella aktiviteter.
- Kommunen ska tillhandahålla ändamålsenliga lokaler för estetiska ämnen i grundskolan och gymnasiet samt utbildade lärare för att genom estetiska lärprocesser uppfylla läroplanen
- Kulturskolan ska erbjuda aktiviteter på fritiden
- Kommunen ska fortsätta satsningen på UKM (Ung Kultur Möts) samt ”Skapande skola”
- Alla skolelever ska ges möjlighet att se professionell scenkonst minst en gång per läsår
- Kommunen ska utveckla kulturella inslag i grundskolans ”elevens val”

I Sollefteå kommun ska kulturhistoriska värden och miljöer tillvaratas, utvecklas och göras tillgängliga för alla

- Vårt kulturarv ska vara en viktig del i integrationsarbetet
- Hembygdsgårdar och museum har en viktig roll när det kommer till att beskriva vår kulturhistoria och ska därför synliggöras
- Kommunens konst och föremål ska göras tillgängliga, bl.a. via offentlig utsmyckning
- Sollefteå museum ska tillgängliggöra och sprida kunskap om vår kulturhistoria, dokumentera vår samtid, förvalta och tillgängliggöra konst- och leksakssamlingen
- Hällristningarna vid Nämforsen i Näsåker är av särskilt historiskt värde och ska därför utvecklas som besöksmål i samarbete med andra intressenter

3. Sollefteå som kulturell arena

Många platser i vår kommun vittnar om att den estetiska kulturen varit en stor drivkraft för människorna genom historien. Hällristningarna i Nämforsen, hantverk från gravhögarna i Holm, via senare kulturutövare som Pelle Molin, Helmer Osslund, Ingrid Thulin, och Lars Molin för att nämna några.

Grunden för vårt gemensamma kulturarv är lagd av alla spelmän, bildkonstnärer, träskulptörer, textilskapare, poeter m.m. i bygden. Personer som genom tiderna drivits av viljan att skapa och förmedla upplevelser och känslor. De har lämnat ett underbart arv till oss att bevara, förmedla och utveckla.

Genom att stödja och främja den estetiska skaparlustan kan kulturen fortsätta att vara och förbli en kraft för Sollefteå – en kraftfull kommun.

3.1 Kulturmiljöer och muséer som drivs i annan regi

- Graninge Bruk med museal miljö
- Österåsens hälsohem
- Pelle Molins stuga i Näsåker
- Nässjö kvarn och kraftverksmuseum
- Gravhögarna i Holm och Björkå
- Brandmuséet i Näsåker
- Kvinnominne – Gudinneutställning i Näsåker
- Öfvra kapell i Junsele
- 1200-talskyrkan i Ramsele

Dessutom finns ett antal kyrkor samt ett flertal frikyrkor/kapell och möteslokaler med kulturstatus inom kommunen.

Sist nämnda men inte minst viktiga - våra tio hembygdsgårdar - som bedriver lokal-historiskt kulturarvsarbete via ideella krafter.

3.2 Kulturmiljöer och muséer som drivs i samarbete med kommunen

Hällristningarna i Nämforsen

Med c:a 2 600 hällristningar är Nämforsen ett av världens största och Sveriges äldsta hällristningsområde, från 4500-1800 f.Kr. En unik miljö där forsen och älven tillsammans med de branta niporna skapar en alldeles särskild upplevelse. Varje år besöks hällristningsområdet av c:a 20 000 personer.

Hällristningsmuséet drivs via en stiftelse med Sollefteå kommun, Länsmuséet Väster-norrland, Umeå universitet och Ådals-Lidens hembygdsförening som stiftelsebildare.

Verksamheten bedriver publik verksamhet med utställningar och arrangemang.

Sommartid driver stiftelsen även Näsåkers turistbyrå, på uppdrag av kommunen.

Textilarkivet

Här är länets rika textila arv samlat. Dräkter, täcken, dukar och broderier, mönster och skisser m.m. Samlingarna omfattar c:a 8 000 textila föremål. Arkivdelen består av mönster, skisser, solvnotor, vävbäcker inventeringar, protokoll och foton.

Textilmuseet bedriver förutom arkiv- och konservatorsverksamhet även publik verksamhet med utställningar, kurser och arrangemang.

Textilarakivet är en del av Länsmuséet Murberget och drivs som stiftelse med Lands-tinget Västernorrland och Härnösands kommun som stiftelsebildare. Efter ombildningen 2009 flyttades alla textilier till enheten i Sollefteå som ett länsuppdrag.

Sollefteå kommun, som står för lokalkostnader och -drift, har under 2017 sagt upp avtalet för de publika delarna av Textilarkivet. Nya samarbetsformer kommer att utvecklas med Länsmuséet Murberget vad gäller textila och andra typer av utställningar.

3.3 Kommunens egna verksamheter

Sollefteå museum

Sollefteå Museum startade sin verksamhet 2003 i Apotekshuset och skall verka för att bevara och utveckla våra kulturhistoriska värden och miljöer genom att

- förvalta och tillgängliggöra kommunens konst- och leksakssamlingar.
- dokumentera vår samtid.
- bilda systematiskt ordnade samlingar med föremål, bilder och arkivhandlingar.
- tillgängliggöra och sprida kunskap om vår kulturhistoria exempelvis genom utställningar, visningar, programverksamhet och digitalmedia.

Sollefteå Museum består, förutom museiverksamheten, av konsten och bilddatabasen med verksamhet i Apotekshuset. Konstsamlingen innefattar ca 5000 föremål inklusive samlingar och donationer från Göhte Höglund/Majoren, Atti Johansson, Försvaret samt Yngve Sundqvists (Sollefteåtomtens) leksakssamling.

Huvudbibliotek med filialer

Bibliotekets uppdrag är att:

- främja barn- och ungas språkutveckling och stimulera till läsning
- erbjuda medier och tjänster som präglas av allsidighet och kvalitet
- verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.

Prioriterade grupper är:

- barn och ungdomar
- personer med funktionsvariationer
- personer med annat modersmål än svenska
- de nationella minoriteterna

Till grund för verksamheten finns en särskilt framtagen Biblioteksplan som revideras årligen

Från och med 2017 har biblioteket och museet slagits ihop till en verksamhet där Apotekshuset ska utvecklas mot ett ”levande kulturhus”.

3.4 Föreningslivet

Sollefteå kommun har en lång tradition av ett rikt föreningsliv. Allt ifrån rena intresseföreningar till byalag och andra typer av föreningskonstellationer som kommunen stöttar med olika typer av bidrag. När det gäller kulturanslag finns det tre typer av bidrag att söka till verksamhet.

- Grundbidrag
- Årsbidrag
- Arrangemangsbidrag

Bidragskriterier och ansökningsblanketter finns på kommunens hemsida.
(www.solleftea.se)

Studieförbund med verksamhet inom Sollefteå kommun

Kommunen lämnar också årliga bidrag till studieförbundens kulturverksamhet och stöttar på så sätt kulturföreningarna även indirekt.

3.5 Kulturutmärkelser och stipendier

Kommunen uppmärksammar kulturutövare genom att årligen dela ut kulturstipendium, avsett för studier, studieresor eller projekt med kulturverksamhet samt utdelning av ett Hederstecken för kulturella gärningar.

Kommunen är även delaktig med halva summan av Pelle Molinpriset samt deltar i uttagning och utdelning av Ingrid Thulin-stipendiet som båda är årligen återkommande kulturutmärkelser.

3.6 Våra mest verksamma kulturföreningar

Urkult

Folk- och världsmusikfestivalen Urkult startade 1995 och är idag ett av de största evenemangen i kommunen. Festivalen erbjuder musik från hela världen på tre scener men även en mängd seminarier, kurser, teatrar, föreläsningar m.m. Många av programpunkterna riktas till barn och familjer vilket gör att det är en mycket blandad publik. Festivalen var tidigt ute med ett miljömedvetande vad gäller mat, sopsortering och materialanvändning. Ett internationellt och solidaritetsperspektiv var också bärande från början och har utvecklats under åren, bl.a. med ett solidaritetstorg under festivalen.

Rafnastämman

Sedan 1996 har spelmän och publik från hela Sverige och Norge lockats till Ramsele för att musisera och umgås en vecka i historiska Rafnasils kulturmiljö. Rafnastämman har blivit ett känt och populärt besöksmål i vår kommun tack vare många ideellt arbetande krafter i föreningen Rafnastämmans vänner.

Amatörteatern

Sollefteå amatörteaterförening bildades 1984 och är idag den förening (bortsett från idrottsföreningar) som bedriver mest ungdomsverksamhet i kommunen. Förutom barn- och ungdomsverksamhet är man även mycket aktiva med vuxenteateruppsättningar. Bland de mest välbesökta nutida teaterarrangemangen finns bl.a. ”Sollefteåflickorna” – en föreställning som specialskrivits för Sollefteå Amatörteater och som körts i två sommarsäsonger med fulla läktare.

Övriga föreningar

Därutöver finns många aktiva föreningar som exempelvis Skogsnäs kulturhusförening, Sollefteå riksteaterförening, Sollefteå konstförening, Club Senastian i Näsåker och Musiksällskapet för att nämna några.

Alla verksamma föreningar finns registrerade i kommunens föreningsregister.
(www.solleftea.se)